

Posudek na diplomovou práci M. Novotné „Výzkum individuálních zvláštností sociability žáků prostřednictvím analýzy jejich sociálních vztahů“

Autorka si za téma své diplomové práce zvolila sociabilitu žáků na základní škole, kterou nahlíží a zkoumá z aspektu kvality sociálních vztahů žáků ve školní třídě a s přihlédnutím k jistým osobnostním zvláštnostem. Proto vcelku zákonitě začíná teoretickou část vymezením sociability a dyadických vztahů, které by bylo možné samozřejmě pojmut širěji, ale pro tuto práci je vymezení dostačující. Jako součást sociability je rovněž zmíněn morální vývoj. Druhá kapitola je věnována charakteristice období adolescence chápané v širším pojetí jako celé období dospívání, přičemž se autorka zaměřuje na období časně adolescence, protože žáci tohoto období tvoří zkoumaný soubor autorčina empirického výzkumu. Nezbytnost zařadit komplexní, byť stručnou charakteristiku toho období je zřejmá, přičemž se autorka vyhnula často se vyskytujícímu učebnicovému pojednání. Z třetí kapitoly vyzvedávám zejména podkapitolu 3.2 (Sociálně emocionální dispozice), která se významně vztahuje k empirickému výzkumu a kde je, zatím implicitně, načrtnuta role temperamentu v sociabilitě a také role regulace emocí (zejména negativních) ve vztahu k sociálnímu okolí, která se přímo projevuje v oblibě či neoblibě jedince. Své místo má v teoretické části i problematika socializace (4. kap.), kdy výsledky procesu socializace se promítají do sociability jedince. Poslední kapitola teoretické části se zabývá sociálními vztahy ve škole. Z ní bych vyzvedl podkapitoly 5.2 (Interakce mezi žáky) a 5.3 (Školní třída jako malá sociální skupina), které již bezprostředně poukazují a vztahují se k empirické části.

Hlavním cílem empirického výzkumu bylo ověřit, zda sociabilita žáků na základních školách v období časně adolescence souvisí s extravertí. Autorka jasně formuluje 10 hypotéz s oporou či odkazem na dostupná zjištění v citované literatuře. Pro sběr dat byl použit SO-RA-D (Hrabal, 1979) a Eysenckův osobnostní dotazník pro děti (Senka, 1988); v textu (s. 64) je odkaz na přílohy č. 2 a 3, ale takové označení v přílohách není. Šetření se zúčastnili žáci 6. tříd ZŠ, z podkapitoly 7.3 (Výběr vzorku) se ovšem dozvíme pouze potenciální počet respondentů, teprve z podkapitoly 7.5 (Získávání dat) se dozvíme skutečný počet (138 dětí) zúčastněných na výzkumu. Do zpracování dat byly zahrnuty nejen údaje zjištěné uvedenými metodami, ale také školní prospěch a pohlaví. Výsledková část je zpracována velmi pečlivě, přehledně, krok za krokem odpovídá na stanovené hypotézy. Vzájemně byly statisticky porovnány veškeré proměnné. Hlavní zjištění odpovídá předpokladu, že sociabilita reprezentovaná indexy obliby a vlivu (měřenými SO-RA-Dem) je úzce spojena s mírou extraverte. Poněkud překvapivě se ukázalo, že v tomto vývojovém období jsou to dívky, které

vykazují větší vliv a oblibu ve školní třídě než chlapci. Potvrzen byl rovněž předpoklad o pozitivní korelaci mezi školním prospěchem a mírou vlivu a oblíbenosti.

V celkovém hodnocení se teoretická část jeví jako promyšlená a směřující k části empirické. Prezentuje poznatky, z nichž vychází empirický výzkum a v tomto smyslu je také celá práce uzavřena pěknou diskusí, rozebírající zjištěná vlastní fakta s poznatky uváděnými v poměrně bohatém seznamu literatury. Za cenné na práci považuji to, že se autorka zamyslela nad tím, co stojí v pozadí vlivu a oblíbenosti u žáků v časně adolescenci.

Závěr: Diplomová práce Marie Novotné splňuje po všech stránkách požadavky na ni kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Navrhované hodnocení: výborně

Praha, 17. ledna 2012

I. Slaměník